

Vlaams
Parlement

ingediend op **1292** (2017-2018) – Nr. 1
9 oktober 2017 (2017-2018)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Griet Coppé en Jan Bertels

over incentives aan gemeenten
voor de realisatie van woonzorgzones
die voldoen aan een ouderentoets

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bart Van Malderen.

Vaste leden:

Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Martine Taelman;
Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Vera Celis, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester,
Manuela Van Werde;
Sonja Claes, Dirk de Kort, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
Jo De Ro, Emmily Talpe;
Jan Bertels, Bert Moyaers;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

INHOUD

1. Procedure	4
2. Inhoud van het verzoekschrift.....	4
3. Bespreking	4
4. Conclusie	4
Bijlage: Antwoord van de Vlaamse Regering.....	5

1. Procedure

Op 3 mei 2017 werd een verzoekschrift ingediend over incentives aan gemeenten voor de realisatie van woonzones die voldoen aan een ouderentoets (verzoekschrift nr. 15 (2016-17)).

Dit verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 4 mei 2017 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het verzoekschrift een eerste maal op 23 mei 2017, en besliste Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, om uitleg te vragen over dit verzoekschrift.

Op 3 oktober 2017 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De commissie had inmiddels op 11 september 2017 van Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een antwoord ontvangen op dit verzoekschrift.

2. Inhoud van het verzoekschrift

De verzoekers vragen de ontwikkeling van woonzorgzones te stimuleren door incentives te geven aan de gemeenten die werk maken van woonzorgzones. Om van de incentives te kunnen genieten is het noodzakelijk dat de beleidsmakers de ouderen proactief betrekken bij de totstandkoming van het plan. De Vlaamse Regering voert een ouderentoets in: de gemeente dient te onderzoeken in welke mate de geplande woonzorgzone de sociale inclusie van de ouderen in de gemeenschap bevordert en bijdraagt aan een sterke gemeenschap.

3. Bespreking

Griet Coppé verklaart zich akkoord met het antwoord van de Vlaamse Regering. *Lorin Parys* sluit zich daarbij aan.

4. Conclusie

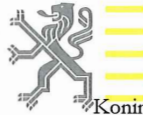
De aanwezige leden stemmen in met het voorstel van de commissievoorzitter om het antwoord van de Vlaamse Regering aan de indiener van het verzoekschrift te bezorgen.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Griet COPPE
Jan BERTELS,
verslaggevers

BIJLAGE:
Antwoord van de Vlaamse Regering

Vlaamse Regering

Vlaamse Regering
 Kabinet van de Vlaamse minister van
 Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
 Ellipsgebouw
 Koning Albert II-laan 35, Bus 90, 1030 BRUSSEL
 Tel. 02-552 64 00 - Fax. 02-552 64 01
 E-mail: kabinet.vandeurzen@vlaanderen.be

Vlaams Parlement
 De heer Bart Van Malderen
 Voorzitter
 Commissie Welzijn, Volksgezondheid
 en Gezin
 Leuvenseweg 86
 1000 BRUSSEL

uw kenmerk

ons kenmerk

bijlagen

POST-20170908-22521 BVDH

vragen naar /e-mail

telefoonnummer

datum

Bernadette Van Den Heuvel
 Bernadette.vandenheuvel@vlaanderen.be

02/552 64 00

11 SEP. 2017

Betreft: Verzoekschrift aan het Vlaams Parlement
 Voorstel het geven van incentives aan de gemeenten die werk maken van
 een woonzorgzone waarvan de kwaliteit gewaarborgd wordt door een oude-
 rentoets

Situering

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, is binnen de Vlaamse Regering coördinerend minister voor het ouderenbeleid. In samenspraak met de ministers van de betrokken beleidsdomeinen is Jo Vandeurzen bevoegd tot de opmaak van een 5 jaarlijks ouderenbeleidsplan dat de diverse initiatieven beschrijft binnen de onderscheiden beleidsdomeinen die een bijdrage leveren aan de inclusie van ouderen in de samenleving.

Als men over het 'ouderenbeleid' spreekt, dan heeft men het over het algemeen en inclusief beleid dat er op gericht is actief ouder worden voor iedereen mogelijk te maken. Actief ouder worden houdt in dat ieder individu zo lang als mogelijk de regie over het eigen leven in handen houdt en in zijn levensomstandigheden gebruik maakt van zijn competenties om ouder te worden, op een manier die zijn sociale, mentale, fysieke en spirituele welzijn en zijn volwaardige participatie aan de samenleving bevordert. Het Vlaams ouderenbeleid creëert de voorwaarden om:

- de toegang van elke oudere persoon tot de economische, sociale en culturele rechten te waarborgen;
- discriminatie en sociale uitsluiting op basis van leeftijd te voorkomen en te verminderen; - de deelname van ouderen aan de evaluatie van dit beleid mogelijk te maken; - een inclusief, gecoördineerd en samenhangend beleid te verwezenlijken.

Richtinggevend bij de vormgeving en de realisatie van het ouderenbeleid voor ouderen is de universele verklaring van de rechten van de mens (Verenigde Naties, 1948) en de aanbeveling CM/Rec (2014)2 van het Comité

van Minister van de Raad van Europa aan de Lidstaten inzake de bevordering van de mensenrechten van oudere personen .

1. Ageing in place

Het "ageing well in place"- principe waarnaar wordt verwezen en waar ook de Vlaamse ouderenraad voor pleit, is niet toevallig ook het uitgangspunt waar het Vlaams ouderenbeleidsplan naar gerefereerd wordt. Ook de conceptnota '*Vlaams welzijns- en zorgbeleid voor ouderen. Dichtbij en integraal. Visie en veranderagenda*', die goedgekeurd werd door de Vlaamse Regering en besproken werd in het Vlaams Parlement, beklemtoont het belang van het kunnen oud worden in de vertrouwde omgeving.

Een leeftijdsvriendelijk Vlaanderen promoot een visie op een samenleving voor alle leeftijden, waar iedereen een actieve rol kan spelen in de gemeenschap en van gelijke rechten en kansen kan genieten in alle perioden van het leven. Specifiek voor de doelgroep ouderen betekent dit onder andere een oriëntatie op de kwaliteit van leven van de ouder wordende bevolking, de actieve bestrijding van leeftijdsdiscriminatie en stereotypering, een inclusieve arbeidsmarkt, digitale inclusie, de ondersteuning van het gezond ouder worden en de autonomie van de oudere personen en dit binnen alle Vlaamse beleidsdomeinen en op alle beleidsniveaus.

Alle beleidsdomeinen samen stellen de bevolking in staat om veilig oud te worden op een plek die voor hen van waarde is, om zich verdergaand persoonlijk te ontwikkelen, om sociale contacten te onderhouden, om geïntegreerd te blijven in de voor hen bekende leefomgeving en om bij te dragen aan de samenleving met behoud van gezondheid en autonomie. Een leeftijdsvriendelijk Vlaanderen versterkt de positie van de ouder wordende personen in de samenleving, beklemtoont hun eigen regie en biedt toegankelijke en kwaliteitsvolle zorg en ondersteuning en tegemoetkomingen wanneer kwetsbaarheid de overhand neemt.

Oudere personen aanzetten tot blijvende activiteit (ageing in place/active ageing), hen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving laten wonen, is mogelijk als ook de leef- en woonomgeving daarop afgestemd is. Een aangename en veilige woonomgeving stimuleert ouderen om naar buiten te komen. Voldoende zit- en rustplaatsen, begaanbare stoepen, bereikbaar openbaar vervoer, de aanwezigheid van basisvoorzieningen, alsook warme, betrokken en zorgzame buurten (buurtvervlechting) kunnen hier een significante bijdrage toe leveren.

Wanneer oudere personen nood hebben aan ondersteuning en/of zorg, wordt deze in eerste instantie aangereikt in de voor hen vertrouwde leef- en woonomgeving in de nabijheid van familie, vrienden en kennissen. Daar waar zorg en ondersteuning niet meer mogelijk is thuis, wordt voorzien in aangepaste woon- en zorgvormen ingebed in de voor de oudere persoon bekende leef- en woonomgeving. De lokale overheden, verenigingen en welzijns- en zorgvoorzieningen kunnen hier als actoren een belangrijke ondersteunende rol vervullen en het vertrouwen hiertoe tussen mensen vergroten. Buurtgerichte zorg heeft grote slaagkansen als er voldoende onderlinge betrokkenheid is tussen de mensen van die buurt.

Gezien de wens van ouderen om zo lang mogelijk in het eigen huis of de vertrouwde omgeving te kunnen wonen en contacten te onderhouden, vergt dit een aanpak waarin buurtgerichtheid in al zijn facetten centraal

staat. Het is van belang dat ouderen tijdig correcte adviezen ontvangen met betrekking tot woningaanpassingen (grootte van de woning, vormgeving van de ruimtes, inrichting), hulpmiddelen, domotica, mobile-health, andere (gemeenschappelijke) woonmogelijkheden, die afgestemd zijn op mogelijke individuele zorg- en ondersteuningsnoden. Hierin kunnen heel wat verschillen bestaan, van grote aanpassingen tot kleinere hulpmiddelen. Goede adviesverstrekking, begeleiding van de aanpassingen waar nodig en betaalbaarheid van de aanpassingen zijn kritische succesfactoren. Tenslotte is het ook wenselijk dat oudere personen geïnformeerd en gesensibiliseerd worden over het belang van tijdig te verhuizen naar een aangepaste of aanpasbare woning.

Alle beleidsdomeinen samen stellen de oudere Vlamingen in staat om veilig oud te worden op een plek die voor hen van waarde is (Ageing in Place), om zich voluit persoonlijk te ontwikkelen (Lifelong Learning), om zinvolle, warme sociale contacten te onderhouden, om geïntegreerd te blijven in de voor hen bekende leefomgeving en om bij te dragen aan de samenleving (Active Ageing) met behoud van gezondheid en autonomie. Het spreekt voor zich dat de ouderen zelf hierbij een belangrijke eigen verantwoordelijkheid dragen en dat de boogde beleidsmaatregelen ondersteunend zijn. Een leeftijdsvriendelijk Vlaanderen versterkt de positie van de ouder worden-de personen in de samenleving, beklemtoont hun eigen regie en biedt toegankelijke en kwaliteitsvolle zorg en ondersteuning en tegemoetkomingen wanneer kwetsbaarheid de overhand neemt.

2. Wonen en woonomgeving ondersteunen inclusie

Het belang van aangepaste en aanpasbare woningen en seniorvriendelijke leefomgeving in het kader van de inclusiegedachte mag niet onderschat worden. Of een persoon op een kwaliteitsvolle en menswaardige manier oud kan worden, hangt niet alleen af van de gezondheidstoestand en de zorg die hij krijgt, maar evengoed van zijn woonsituatie, de toegankelijkheid van zijn woonomgeving en de mogelijkheden op vlak van mobiliteit, de manier waarop de omgeving rekening houdt met zijn wensen en mogelijkheden en de wijze waarop men als oudere een betekenisvolle rol kan spelen in de samenleving. Ouderen associëren kwaliteit van leven met gezond zijn, zich goed voelen, sociale relaties kunnen onderhouden, actief kunnen zijn, iets betekenen voor anderen, in een fijn en aangepast huis en in een aangename buurt wonen. Kortom, de samenhang en het samenspel tussen welzijn, wonen en zorg zijn bepalend voor de levenskwaliteit van ouderen.

In de conceptnota '*Vlaams welzijns- en zorgbeleid voor ouderen. Dichtbij en integraal. Visie en veranderagenda*' (2016) wordt ingegaan op het belang van een aangepaste, veilige en herkenbare leef- en woonomgeving voor ouderen:

Perspectieven:

Perspectief 3: wonen in een aangepaste, veilige en herkenbare leef- en woonomgeving.

Oudere personen aanzetten tot blijvende activiteit, hen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving laten wonen, is mogelijk als ook de leef- en woonomgeving daarop afgestemd is. Een aangename en veilige woonomgeving stimuleert ouderen om naar buiten te komen. Voldoende zit- en rustplaat-

sen, begaanbare stoepen, bereikbaar openbaar vervoer, de aanwezigheid van basisvoorzieningen, alsook warme, betrokken en zorgzame buurten (buurtvervlechting) kunnen hier een significante bijdrage toe leveren.

Gezien de wens van ouderen om zo lang mogelijk in het eigen huis of de vertrouwde omgeving te kunnen wonen en contacten te onderhouden, vergt dit een aanpak waarin buurtgerichtheid in al zijn facetten centraal staat. Daarnaast is het ook wenselijk dat oudere personen geïnformeerd en gesensibiliseerd worden over het belang van tijdig te verhuizen naar een aangepaste of aanpasbare woning.

Perspectief 5: blijven wonen in de eigen woonst, aangepast en veilig.

Oudere personen wensen, zelfs bij verminderde zelfredzaamheid, zo lang mogelijk volledig zelfstandig blijven wonen. Het is van belang dat ouderen tijdig correcte adviezen ontvangen met betrekking tot woningaanpassingen (grootte van de woning, vormgeving van de ruimtes, inrichting), hulpmiddelen, domotica, mobile-health, andere (gemeenschappelijke) woonmogelijkheden, die afgestemd zijn op mogelijke individuele zorg- en ondersteuningsnoden. Hierin kunnen heel wat verschillen bestaan, van grote aanpassingen tot kleinere hulpmiddelen.

Een aangepaste woning en de aanwezigheid van de geschikte (technische) hulpmiddelen zorgt ervoor dat de oudere persoon minder hulp nodig heeft voor alledaagse activiteiten en zoveel mogelijk zelfstandig kan handelen. Het vermindert het risico op vallen of ongevallen. De aangepaste omgeving zal er bovendien ook voor zorgen dat eventuele hulp zowel voor bewoner als door zorgverlener makkelijker en meer ergonomisch geboden kan worden. Het vermijdt bovendien dat men te vroegtijdig dient te verhuizen naar een collectieve, residentiële voorziening, zoals bijvoorbeeld een woonzorgcentrum. Goede adviesverstrekking, begeleiding van de aanpassingen waar nodig en betaalbaarheid van de aanpassingen zijn kritische succesfactoren.

Perspectief 6: aangepast wonen met zorg.

Wanneer een eigen woning of appartement niet aanpasbaar is, is het voor de oudere persoon belangrijk dat zorg kan aangeboden worden binnen een diversiteit aan alternatieve, eventueel intergenerationele woonvormen, bij voorkeur in de vertrouwde omgeving. Deze kunnen verschillend zijn naargelang de toekenning van privatieve en gemeenschappelijke ruimte: kangoeroewonen, gestippeld wonen, groepswonen, assistentiewoningen, beschermde woonvormen... De zorg en ondersteuning kan er eventueel op afroep worden geleverd.

3. Het ouderenbeleidsplan 2015-2020

In het ouderenbeleidsplan 2015-2020 worden de diverse initiatieven opgesomd ter ondersteuning van het wonen van ouderen en de aandacht voor een zorgzame, veilige, leeftijdsvriendelijke leef-omgeving.

Decretaal kader voor gemeenschappelijk wonen

In 2014-2015 voerde het Steunpunt Wonen een onderzoek uit naar gemeenschappelijk wonen. Enerzijds wordt een definitie bepaald en worden de opportuniteiten, moeilijkheden en knelpunten bij het realiseren van dergelijke projecten in kaart gebracht, anderzijds worden oplossingen en be-

leidsaanbevelingen geformuleerd met het oog op een regelgevend kader om deze woonvormen effectief en vlotter te realiseren.¹

Het onderzoeksrapport van het steunpunt Wonen is reeds besproken in de commissie Wonen van het Vlaams Parlement en zijn naar aanleiding van dat rapport werden een decreet en uitvoeringsbesluiten goedgekeurd die een proefomgeving instellen voor gemeenschappelijke/nieuwe woonvormen. Momenteel is een oproep lopende tot deelname aan een proefomgeving voor experimentele woonvormen.

Focussen op toegankelijkheid en "ontwerpen voor iedereen"

Levensloopbestendig wonen, leeftijdsvriendelijke steden en gemeenten, dementievriendelijke omgeving,... het zijn allen uitingen van een bewustwording dat kwaliteitsvolle infrastructuur en kwaliteitsvolle ruimte samen (moeten) gaan om ook ouderen en personen met een lichte of zware beperking aan de samenleving te laten (blijven) deelnemen. Integrale toegankelijkheid en universal design zijn hierbij de uitgangspunten. Hier rond werden reeds een aantal inspiratiemodellen ontwikkeld: Dementievriendelijke gemeente (i.s.m. Koning Boudewijnstichting en VVSG) en Leeftijdsvriendelijke gemeente (i.s.m. Vlaamse Ouderenraad, VUB en VVSG). VVSG en Vlaamse ouderenraad zullen als relevante partnerorganisaties deze modellen lokaal verder implementeren.

Als structurele partner van Gelijke Kansen in Vlaanderen heeft vzw Enter een belangrijke beleidsondersteunende rol. Enter wil toegankelijkheid een plaats geven in alle beleidsdomeinen.

Toegankelijkheid creëert inclusie en kwaliteitszorg. Bij de toenemende vraag naar zorg en de vermaatschappelijking ervan is toegankelijkheid een cruciaal gegeven. Een ergonomische, veilige en aangename zorgomgeving draagt bij tot een efficiëntere zorgverlening. Hier varen zowel zorgvrager als zorgverlener wel bij. Via *inspiratiebundels* inspireren we in de verschillende welzijnsdomeinen architecten en bouwheren om de toegankelijkheid van de zorginfrastructuur te optimaliseren.

Binnen dit kader passen ook de pilootprojecten van de Vlaamse Bouwmeester.

Slimme buurtwerking faciliteert langer thuis wonen

De lokale dienstencentra dragen bij uitstek bij aan de uitbouw van informele en buurtgerichte (zorg)netwerken. In functie hiervan gaan zij de samenwerking aan met de woonzorgcentra in de buurt, met lokale preventieactoren, met samenlevingsopbouw, met het verenigingsleven of met de buurtwerking. Ze zijn een laagdrempelig aanspreek- en informatiepunt. In eerste instantie m.b.t. zelfzorg, mantelzorg, thuiszorg en thuiszorgondersteuning, maar vaak veel ruimer.

Tegelijk zijn ze een activiteitencentrum die de wijkbewoners prikkelt om in verbinding te treden, om deel te nemen aan de sociale interactie. Men heeft daarbij ook bijzondere aandacht voor het erg precare segment van de (oudere) wijkbewoners die minder makkelijk toegang hebben tot een ondersteunende omgeving en die dreigen in sociaal isolement te vervallen. Vandaag zijn er ruim 220 erkende dienstencentra en 62 vergunde initiatieven. Veel gemeenten werken ook met antennes en mobiele LDC om maximaal de doelgroep te bereiken. De regelgeving wordt daartoe versoepeld.

Samenlevingsopbouw Vlaanderen stimuleert vanuit verschillende invalshoeken, projecten die bijdragen aan een zorgzame samenleving. De 49 pro-

¹ [https://steunpuntwonen.be/Documenten/Onderzoek Ad-hoc-opdrachten/ad-hoc-13-gemeenschappelijk-wonen-eind.pdf](https://steunpuntwonen.be/Documenten/Onderzoek%20Ad-hoc-opdrachten/ad-hoc-13-gemeenschappelijk-wonen-eind.pdf)

jecten 'Welzijn' ² trachten bv. dienstverlening zonder drempels te realiseren of ontwikkelen zorgnetwerken en dorpsrestaurants waar ontmoeting, hulpverlening, vorming en informatie geïntegreerd worden. Met de 52 projecten 'Stad en Dorp' ³ ijvert men voor sterkere wijken en buurten in steden en op het platteland, samen met lokale besturen, partners en bewoners.

We vermelden tot slot de pilootprojecten "Onzichtbare Zorg" van de Vlaamse bouwmeester.⁴ De pilootprojecten ontwikkelen nieuwe concepten voor zorg, wonen en publieke ruimte. Ze testen hoe we ons woonpatrimonium duurzamer kunnen maken door niet enkel het ecologische en het economische, maar ook en vooral het sociale in ogenschouw te nemen. Ze zoeken naar een manier om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Ze bekijken hoe levensloopbestendige wijken een verhoogde sociale participatie tot stand brengen zodat verschillende generaties en verschillende sociale groepen, zowel mensen mét, als mensen zonder zorgnood, elkaar ondersteunen. Dit bevordert ook de gezondheid en het welzijn, en vormt een buffer tegen sociaal isolement. De pilootprojecten besteden aandacht aan de toegankelijkheid van publieke ruimten en gebouwen, of aan de nabijheid van basisvoorzieningen zoals winkels, scholen, dienstencentra en bibliotheken. Na selectie werden 5 projecten bekroond. Deze moeten nog gerealiseerd worden.

In opvolging van de pilootprojecten schreven de Vlaamse Bouwmeester en het Agentschap Zorg en Gezondheid een onderzoeksopdracht uit. LUCAS KU Leuven zal het project Zorg Voor de Buurt uitvoeren. Het is de bedoeling om het buurtzorgnetwerk te definiëren, het concept ruimtelijk te vertalen en te integreren in een ruimtelijk model voor een zorgbestendige buurt.

Oog voor de kwaliteit van de publieke ruimte

Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen werkt aan een beleidskader 'Ruimtelijke kwaliteit'. Dit beleidskader omvat een aantal kernkwaliteiten m.b.t. ruimtelijke ontwikkeling die relevant kunnen zijn in de uitbouw van buurtgerichte zorg:

- Basisvoorzieningen zijn nabij en bereikbaar. Zij spelen in op de behoeften van de gebruikers van de omgeving. Hun locatie stimuleert verplaatsingen te voet, per fiets of met het openbaar vervoer.
- De publieke ruimte in en om het gebied is toegankelijk voor alle lagen van de bevolking (ongeacht leeftijd, socio-economische en -culturele achtergrond en zorgbehoevendheid) en biedt stimuli tot ontmoeting.
- De omgeving is beweegvriendelijk ingericht. Ze nodigt uit tot beweging, sport en spel. Ze zet aan tot een actieve, gezonde levensstijl en tot zachte verplaatsingen.

Het is de bedoeling ruimtelijke kwaliteit als één geheel van kernprocessen in het Witboek Ruimte op te nemen. We streven, na uitgebreide consultatie, naar een definitieve vaststelling van het Beleidsplan.

4. Huidige stand van zaken implementatie van woonzorgzones in Vlaanderen

In Vlaanderen zijn er niet zoveel echte voorbeelden van woonzorgzones. Vaak wordt het begrip 'woonzorgzone' ook onterecht gebruikt. Het concept

² [http://www.samenlevingsopbouw.be/aanbod2/projecten-aanbod?option=com_joodb&view=catalog&format=html&reset=false&ordering=&orderby=&Itemid=351&task=&gs\[project_instituut\]\[\]=&gs\[project_thema\]\[\]=WELZIJN&gs\[project_thema_sub\]](http://www.samenlevingsopbouw.be/aanbod2/projecten-aanbod?option=com_joodb&view=catalog&format=html&reset=false&ordering=&orderby=&Itemid=351&task=&gs[project_instituut][]=&gs[project_thema][]=WELZIJN&gs[project_thema_sub])

³ [http://www.samenlevingsopbouw.be/aanbod2/projecten-aanbod?option=com_joodb&view=catalog&format=html&reset=false&ordering=&orderby=&Itemid=351&task=&gs\[project_instituut\]\[\]=&gs\[project_thema\]\[\]=STAD+EN+DORP&gs\[project_thema_sub\]](http://www.samenlevingsopbouw.be/aanbod2/projecten-aanbod?option=com_joodb&view=catalog&format=html&reset=false&ordering=&orderby=&Itemid=351&task=&gs[project_instituut][]=&gs[project_thema][]=STAD+EN+DORP&gs[project_thema_sub])

⁴ <http://www.vlaamsbouwmeester.be/nl/instrumenten/pilootprojecten/onzichtbare-zorg>

is het verst in de praktijk gebracht in Wervik. In Genk, Aalst, Olen, Brussel en Antwerpen is men ook met het concept aan de slag gegaan.

De implementatie van woonzorgzones is bij uitstek een lokale aangelegenheid. Pas als de lokaal betrokken spelers elkaar vinden in een gezamenlijk project is de kans op slagen het grootst. Het is op het terrein dat de actie gevoerd wordt, pragmatisch, in een cultuur van overleg tussen meerdere betrokkenen en een pragmatische aanpak.

Wat betreft de realisatie van het concept wordt een belangrijke regierol toebedeeld aan de lokale overheid. Deze ziet erop toe dat de woonomgeving in die zone toegankelijk is, dat er een divers aanbod aan aangepaste woonvormen is en dat er toegankelijke zorgvoorzieningen zijn die goed op elkaar zijn afgestemd. Het betreft dus voornamelijk een regiefunctie dat zich op de voorwaardenscheppende niveau bevindt. De gemeente kan actief de diverse partijen samenbrengen en het overleg organiseren, alsook de plannen vertalen in eigen planningsinstrumenten (bv gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en uitvoeringsplannen). De woonzorgzone is met andere woorden een soort van plannings-instrument waarmee lokale overheden aan de slag kunnen om hun woon-, zorg- en welzijnsaanbod goed op elkaar af te stemmen. Het is belangrijk dat hierbij de stem van de oudere zelf wordt beluisterd. Hun inbreng en betrokkenheid in het lokale zorg, welzijns- en woonbeleid kan hierbij een belangrijke meerwaarde zijn.

5. Rol van de Vlaamse overheid

De vraag is welke rol de Vlaamse overheid hierin kan spelen. Het is duidelijk dat de realisatie van woonzorgzones een transversaal beleid vergt: zowel wonen, ruimtelijke ordening, als zorg en welzijn zijn immers aan de orde bij een dergelijk concept.

De Vlaamse overheid kan de gemeenten de kapstokken geven, zodat zij ten volle invulling kunnen geven aan hun regierol. Wat betekent dit voor het woonbeleid? Het is de intentie van de bevoegde Vlaamse minister voor Wonen om de gemeenten een grotere rol te geven in het woonbeleid, zodat zij hun regierol beter vorm kunnen geven. Concreet voorziet zij -via een aanpassing van het procedurebesluit- een grotere rol voor de gemeenten in de planning van de bouw en renovatie van sociale woningen op hun grondgebied. Ook werd het kaderbesluit Sociale Huur grondig geëvalueerd o.a. in functie van grotere lokale autonomie en responsabilisering. Dit zal mee de basis vormen voor aanpassingen aan het kaderbesluit.

Maar daar stopt het niet. Vanuit het Vlaamse woonbeleid beoogt men ervoor te zorgen dat de uitbouw van een divers woningaanbod dat inspeelt op de steeds veranderende noden, mogelijk is. Ook wenst men ervoor te zorgen dat de beschikbare instrumenten een goede samenwerking met bijvoorbeeld welzijns- of zorgactoren, niet in de weg staan. Daarrond werden reeds een aantal initiatieven genomen. Zo werd vorige legislatuur een kader uitgewerkt voor de bouw van sociale assistentiewoningen. De administratie van minister Homans werkt momenteel in nauw overleg met Welzijn en de sector aan een handleiding voor de uitbouw van dergelijke projecten, die gestoeld zijn op samenwerking tussen Wonen en Zorg. Naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie van de proefprojecten Wonen - Welzijn werden reeds een aantal bepalingen ingeschreven het kaderbesluit Sociale Huur die een samenwerking tussen sociale huisvestingsactoren en woon- en zorgactoren zouden moeten faciliteren. Ondertussen wordt de laatste hand gelegd aan de eindevaluatie van deze projecten. Dit zal mee de basis vormen voor de evaluatie van deze bepalingen in het kaderbesluit. Waar nodig, zal minister Homans nog verder bijsturen.

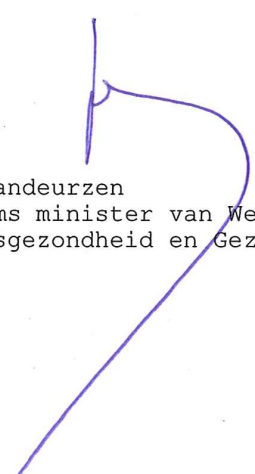
Om lokale actoren de mogelijkheid te bieden in te spelen op de toenemende vraag naar vernieuwende woonvormen, zoals groepswonen, Abbeyfield wonen en dergelijke, heeft minister Homans een oproep gelanceerd tot deelname aan een proefomgeving voor experimentele woonvormen. Ook de Vlaamse aanpassingspremie is een instrument waar de lokale overheid mee aan de slag

kan. Deze premie moedigt ouderen aan om hun woning aan te passen en levensbestendig te maken.

Ook Ruimtelijke Ordening heeft een rol te spelen. Bij Ruimtelijke Ordening loopt momenteel een studie "vergrijzing en ruimtelijke planning" waarbij de relevante beleidsdomeinen in een paar workshops betrokken werden.

Vanuit zorg en welzijn wens ik het concept woonzorgzone te plaatsen in een ruimere context van de vermaatschappelijking van de zorg, buurtzorg en zorgzame buurt (cfr. Resolutie buurtgerichte zorg - 2014), levensloopbestendig wonen, leeftijdsvriendelijke steden en gemeenten, dementievriendelijke omgeving,..., het zijn alle uitingen van een bewustwording dat kwaliteitsvolle infrastructuur en kwaliteitsvolle ruimte samen (moeten) gaan om ook ouderen en personen met een licht of zware beperking aan de samenleving te laten (blijven) deelnemen. Ook het bedrijfsleven kan een bijdrage leveren door binnen een woonzorgzone de inplanting en de toegankelijkheid van winkels, banken, café's en restaurants, goed af te stemmen op de specifieke noden van de bevolking. Integrale toegankelijkheid en universal design zijn hierbij de uitgangspunten. De VVSG en de Vlaamse ouderenraad zullen als relevante partnerorganisatie in dit proces de modellen van leeftijdsvriendelijke en dementievriendelijke gemeente lokaal verder implementeren terwijl de inspiratiebundels van het VIPA in de verschillende welzijnsdomeinen architecten en bouwheren moeten warm maken om de toegankelijkheid van de zorginfrastructuur te optimaliseren.

Wanneer we de woonzorgzone als een concept beschouwen dat mee vorm geeft aan de vermaatschappelijking van de zorg, is het duidelijk dat de zorgvriendelijke wijk elke vorm van afnemende of (nog) onvoldoende aanwezige competenties wil ondersteunen of compenseren. We willen daartoe de eerstelijnszorg uitbouwen tot een intersectorale samenwerking tussen minstens thuiszorg, ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg en de zorg en ondersteuning van personen met een handicap. We zetten proefprojecten op die een ruimere combinatie van verschillende zorgvormen en formules binnen één gebouw of intramurale context beogen. We creëren een kader voor de erkenning van organisatie modellen voor praktijkvoering in de eerstelijns die duurzame antwoorden moeten bieden op chronische zorgnoden via een netwerk van voorzieningen, organisaties en zorgverstrekkers uit de buurt die met elkaar formele, concrete samenwerkingsafspraken maken. De ontschotting van de zorg moet er op termijn voor zorgen dat sectorale dienstverlening op ruimere schaal dan enkel voor de eigen doelgroep kan ingezet worden.

Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin